

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. május 25.

ESZPERANTÓ NYELV

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

**Általános útmutató az
I. Olvasott szöveg értése; II. Nyelvhelyesség; III. Hallott szöveg értése
vizsgaösszetevőkhöz**

1. Jó megoldásként csak a Javítási-értékelési útmutatóban megadott megoldások fogadhatók el.
2. Minden jó megoldás 1 pontot ér.
3. Ha a vizsgázó egy kérdésre több választ ad, akkor sem adható pont, ha a jó válasz is köztük van.
4. Fél pont és többletpont nem adható.
5. A feladatok után található szürke mező szolgál a pontozásra: a helyes megoldást jelölje egyessel, a helytelen nullával, amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen; írja be azt is, hogy mennyi pontot ért el összesen a vizsgázó abban a feladatban!

1.	2.	3.	4.	5.	Max.	Elért
1	0	1		1	5	3

Például:

- A példában az 1., 3. és 5. kérdésre helyes a válasz, a 2.-ra adott nem fogadható el, a 4.-re pedig nem válaszolt a vizsgázó; összesen 3 pontot ért el ebben a feladatban.
6. Az írásbeli vizsga egyes összetevőiben elért pontszámok összesítésére használja a feladatlapok utolsó oldalán található táblázatot!
 7. Az egyes vizsgaösszetevőkben a kérdések száma nem mindig egyezik meg a vizsgapontok számával, ezért helyenként átszámításra van szükség. A vizsgapontok kiszámításához használja a Javítási-értékelési útmutató táblázatait!

I. Olvasott szöveg értése

Általános útmutató

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz megértését akadályozzák.

Az elérhető maximális vizsgapont: 33.

Az elérhető maximális dolgozatpont: 28.

A dolgozatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

dolgozatpont	vizsgapont
28	33
27	32
26	31
25	30
24	29
23	27
22	26
21	25
20	23

dolgozatpont	vizsgapont
19	22
18	21
17	20
16	18
15	17
14	16
13	15
12	13
11	12

dolgozatpont	vizsgapont
10	11
9	10
8	9
7	8
6	7
5	5
4	4
3	3
2	2
1	1

Részletes útmutató**1. feladat**

1. Lian muzikon **multaj** / **kelkaj** gejunuloj ŝatas.
2. Li komencis ludi per klavicenso kiel **junulino** / **etinfano**.
3. La klavicenso apartenis al lia **patro** / **fratino**.
4. Li partoprenis turneojn kun **sia familio** / **Bach kaj Haydn**.
5. *Bach kaj Haydn* **helpis** / **pagis** lin.
6. *Mozart* komponis laŭ kelkaj opinioj **nur** / **ankaŭ** malpli profundan muzikon.
7. *Mozart* fariĝis tre **riĉa** / **malriĉa**.
8. Li **komponis** / **vivis** 35 jarojn.
9. Lia tuta verkaro aperis sur **170** / **160** diskoj.

2. feladat

10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
g	i	a	e	h	d	j	b	f

3. feladat

19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
c	b	a	c	a	b	a	b	c	a

II. Nyelvhelyesség

Általános útmutató

Az elérhető maximális vizsgapont: 18.

Az elérhető maximális dolgozatpont: 30.

A dolgozatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

dolgozatpont	vizsgapont	dolgozatpont	vizsgapont	dolgozatpont	vizsgapont
30	18	20	12	10	6
29	18	19	12	9	6
28	17	18	11	8	5
27	17	17	11	7	5
26	16	16	10	6	4
25	15	15	9	5	3
24	15	14	9	4	3
23	14	13	8	3	2
22	13	12	7	2	1
21	13	11	7	1	1

Részletes útmutató

1. feladat

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
el	kun	ĝis	post	dum	inter	el	je	dum	el

2. feladat

- Sinjoro X, kiu dum la milito rapide riĉiĝis, 0 _ _
- eksciis, ke estas laŭmode ĉeesti koncertojn de klasika muziko. 0 1
- En la sama vespero li vizitis simfoni-koncerton, 11. 1
- sed li alvenis malfrue, meze de peco de Beethoven. 12. _ _
- Ĉu ĝi jam komenciĝis? – 13. _ _
- li demandis la kontroliston ĉe la pordo. 14. 1
- Kion ili ludas nun? 15. 1
- La Naŭan Simfonion... 16. 2
- La naŭan? Jam? ... 17. 1
- Mi ne pensis, ke mi tiom malfruas. 18. _ _

3. feladat

19. <u>ec</u> / aĵ / em	25. em / ind / <u>ul</u>
20. ebl / ig / iĝ	26. aĉ / aĵ / <u>ebl</u>
21. iĝ / an / <u>ul</u>	27. er / <u>an</u> / et
22. on / <u>obl</u> / ec	28. <u>um</u> / em / ec
23. <u>ar</u> / an / er	29. an / <u>aĵ</u> / iĝ
24. end / ant / <u>ind</u>	30. eg / ul / <u>in</u>

III. Hallott szöveg értése

Általános útmutató

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz megértését akadályozzák.

Az elérhető maximális vizsgapont: 33.

Az elérhető maximális dolgozatpont: 23.

A dolgozatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

dolgozatpont	vizsgapont
23	33
22	32
21	31
20	30
19	29
18	28
17	26
16	24
15	22

dolgozatpont	vizsgapont
14	20
13	18
12	17
11	15
10	13
9	11
8	9
7	7
6	6

dolgozatpont	vizsgapont
5	5
4	4
3	3
2	2
1	1

Részletes útmutató

1. feladat

1.	2.	3.	4.	5.
A	F	C	D	B

Az elhangzott szöveg (zárójelben a kérdések, amelyek nem hangzanak el):

Verŝajne vi havas multajn demandojn pri la lando de la 92-a Univesala Kongreso. Jen kelkaj respondoj de *Hori Yasuo*, prezidanto de la komisiono de UEA pri Azia Esperanto-Movado.

(E. Kie estas Japanio?)

Japanio situas en Pacifika Oceano laŭ la orienta bordo de la azia kontinento, najbare de Rusio, Nord- kaj Sud-Koreio, kaj Ĉinio. Japanio konsistas el ĉirkaŭ 7000 insuloj.

(A. Ĉu Japanio estas tropika lando?)

Jes kaj ne. Japanio etendiĝas longe de nordo al sudo, 3000 kilometrojn longe. La plej norda parto de Japanio apartenas al la subfresta zono, kien alvenas flosantaj glaciegoj el la kontinento en vintro, kaj la plej suda parto, tuj apud Tajvano, apartenas al la subtropika zono, kie oni povas rikolti bananojn. La meza parto apartenas al la mezvarma zono, kie oni povas ĝui kvar belajn sezonojn.

(F. Ĉu Japanio estas ebena lando?)

Ne. Granda parto de la kvar insuloj konsistas el krutaj montoj kovritaj de arbaroj. 67% de la lando estas montara, kaj nur 13% estas ebena. La plejmulto de la japanoj loĝas en tiuj malvastaj ebenaĵoj.

(C. Kial oftas tertremoj?)

Oriente de la japana insularo, la Pacifika Plato kaj Filipinmara Plato kolizias kun la Eŭrazia Plato, kio kaŭzas tertremojn. Pro la malstabila geologia situacio abundas ankaŭ vulkanoj.

(D. Kial Japanio tiel rapide progresis post la dua mondmilito?)

Preskaŭ ĉiuj grandaj japanaj urboj estis tute ebenigitaj de la usonaj aeratakoj ĉe la fino de la dua mondmilito, sed poste Japanio reviviĝis kiel fenikso. Laŭ mia opinio, estas du ĉefaj kialoj. La unua estas la usona politiko uzi Japanion kiel ŝildon kontraŭ socialismaj landoj, nome Sovetunio kaj Ĉinio. Por tio Usono ne ŝparis monon kaj Japanio prosperis. La dua kialo estas la Japana Konstitucio, kiu malpermesas militon kaj posedon de armeo. Dank' al ĝi, Japanio povas elspezi monon nur por sia ekonomia progreso, sed ne por armiloj.

(B. Kiaj estas japanaj urboj kaj homoj?)

Kiam vi atingos japanajn flughavenojn, vi surpriziĝos pro iliaj grandeco kaj beleco. Grandaj urboj estas plenaj de altaj betonaj konstruaĵoj kaj luksaj aŭtomobiloj. Homoj vestas sin bele kaj dece, sed vi neniam vidos virinojn en kimono. Japanaj urboj tute samas kiel eŭropaj urboj krom homoj kun mongoloidaj vizaĝoj.

(Laŭ Esperanto februaro 2007.)

2. feladat

	Bonaero	Strika Tango	Civilizacio	La Porkoj	Vinilkosmo	Belartaj Konkursoj	Alejandro Cosavella	Ŝako
0. <i>Teknike plibonigis la kodoon (kompakt-diskon).</i>					X			
6. La nuna nomo de la bando.		X						
7. La titolo de la albumo.			X					
8. La nomo de la kantisto.							X	
9. La nomo de alia bando.				X				
10. La titolo de la antaŭa albumo kun la sama kantisto.								X
11. Oni produktis la kodoon en	X							
12. Kantoj de la nuna kodoon gajnis premion de						X		

Az elhangzott szöveg:

Esperanto-klubo ie en Eŭropo, lundon posttagmeze. Junulo dudekelkjara parolas kun simila ĝa junulino:

— Ĉu vi konas ĉi tiun muzikan kompakt-diskon?

— Lasu min vidi...: „Strika Tango”?

— Tio estas la nomo de la bando. La titolo de la albumo mem estas „Civilizacio”.

— Neniun el la du mi konas precize.

— Temas ambaŭkaze pri *Alejandro Cosavella*, argentinano, kies pli frua bando „La Porkoj” eldonis la kodoon „Ŝako”.

— Jes ja, tiun mi tre ŝatis, pleje rokmuzikan...

— Nun enestas tre variaj stiloj, de regeo, bosanovo kaj ĵazfunko ĝis malrapidaj, meditigaj baladoj kaj tangecaj ritmoj argentinaj. Cetere, la diskon oni produktis en Bonaero per nemultaj financaj rimedoj, kaj poste oni plibonigis kaj plibeligis ĝin teknike ĉe Vinilkosmo, Francio.

— Ĉu li bone kantas?

— Jes, tre bone, ja li estas profesia muzikisto.

— Kaj enhance?

— Tre interesa. Nu, ne ĉiuj kantoj same plaĉas, evidente, sed vi trovos denuncan revolucieron, laŭdon de ĝuado kaj plezuroj, omaĝon al aliaj druido kaj poetoj...

— Kaj pri Esperanto mem?

— Eĉ tio haveblas por la sama prezo: akceptebla dozo da esperantismo kaj homaranismo, en du eroj, cetere premiitaj en la Belartaj Konkursoj, kiuj (ĉu plene hazarde?) enhavas kortuŝan rimon...

(*Laŭ Esperanto januaro 2007.*)

3. feladat

13. (finnaj) infanoj

14. 2000

15. Esperanto

16. C

17. individue / sole k.s.

18. 1-5 / kvin

19. reala

20. 18-an de oktobro

21. Fabelo Intenacia

22. kaŝnomon

23. koverto

Az elhangzott szöveg:

Invito al internacia esperanta fabelkonkurso

Kultura-literatura centro en finna urbo, *Taivalkoski*, estas nomata laŭ *Kalle Päätalo*, eminenta verkisto, kiu naskiĝis en *Taivalkoski*. Li iniciatis tutlandan fabelkonkurson por finnaj infanoj en la jaro 1993.

En la jaro 2000 la konkurso fariĝis internacia, ĉar la instituto aldonis ankaŭ Esperanton. Kategorioj: A) infanoj ĝis 8 jaroj, B) 9-10 jaraj kaj C) 11-13 jaraj.

La konkursaĵoj devas esti verkitaj originale en Esperanto de individuoj aŭ de grupoj (ekzemple lernejoj klasoj). Individuaj kaj grupaj konkursaĵoj estos taksataj aparte.

La ĵurio aprezas precipe fabelecon kaj originalecon. Fabelo estas mallonga (1-5 paĝa) rakonto, ligita al la infana mondo, karakterizata de sorĉeco, mistero kaj supernaturaj okazaĵoj. La rakonto kun temo el la reala mondo, eĉ se lerte verkita, ne estas konsiderata kiel fabelo.

La rezultojn oni publikigos la 18-an de oktobro, kiam finnoj festas la tagon de Fabelo.

En ĉiu kategorio estas tri premioj. Unu el la gajnintoj de la unua premio ricevos ankaŭ la ĉefpremion, kiu nomiĝas Fabelo Internacia.

Oni uzu kaŝnomon kaj menciu, ĉu temas pri grupo aŭ unuopulo. La nomo, adreso, naskiĝdato kaj (se eblas) telefonnumero aŭ retadreso de la konkursanto troviĝu en aparta koverto.

(*Laŭ Juna Amiko, n-ro 112*)

IV. Íráskészség

Általános útmutató

Az írásfeladatok értékelése központilag kidolgozott analitikus skálák alapján történik. Ez az értékelési eljárás meghatározott értékelési szempontokon, valamint az egyes szempontokhoz tartozó szintleírásokon alapul. Minden írásbeli munkát e szempontok segítségével kell értékelni oly módon, hogy a dolgozatot minden egyes értékelési szempontnál újra kell olvasni.

Ezen értékelési eljárás további sajátossága, hogy a szintleírások a nyelvi teljesítményt értékelő szempontoknál nem tartalmaznak hibaszámokra vonatkozó utalásokat, valamint nem osztályozzák előre az egyes hibatípusokat a hibák súlyossága alapján. Ennek oka az, hogy az egyes nyelvi hibák súlyosságát (értelemzavaró vagy nem értelemzavaró hiba) csak az adott szövegkörnyezet figyelembevételével lehet megállapítani.

A javítás alapelvei

1. Az adott szinten bizonyos lexikai egységek és nyelvtani struktúrák produktív használata nem várható el a vizsgázótól. Az ilyen típusú hibákat az értékelésnél nem kell figyelembe venni.
2. Az ismétlődő hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.
3. A dolgozatot akkor is értékelni kell, ha a vizsgázó kevesebbet vagy többet írt a megadott szöveghossznál.
4. Fél pontok és jutalompontok nem adhatók.
5. Az értékelési szempontok és értékelési skálák szerint megítélt pontszámot a válaszlapok után található táblázatba kell beírni, valamint azt is, hogy az adott feladatban mennyi pontot ért el a vizsgázó.
6. A javító tanár szöveges értékeléssel is kiegészítheti a pontozásos értékelést.
7. A vizsgaösszetevőben elért pontszámok összesítésére használja a feladatlap utolsó oldalán található táblázatot!

1. feladat

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom és szöveghossz	5
Nyelvhelyesség és íráskép	5
Összesen	10

Amennyiben a dolgozat a *Tartalom és szöveghossz* szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom és szöveghossz

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó:

- megfelelően dolgozta-e ki a témát; valamennyi irányító szempontra kitért-e,
- hogyan valósította meg a kommunikációs célokat,
- megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre.

A tartalmi teljesség megítélésénél az a döntő, hogy a vizsgázó közli-e az adott szituációban lényeges információkat. Egyes vizsgafeladatoknál a tartalom értékelésénél a segédanyag tartalmi információi is irányadóak lehetnek. Ekkor azt is figyelembe kell venni, hogy a vizsgázó írásműve nem tartalmaz-e sokkal kevesebb információt, mint a segédanyag. Amennyiben azonban a feladat nem tartalmaz erre vonatkozó utasítást, akkor nem kérhető számon a vizsgázón a segédanyagban megjelenő összes információ.

A nyelvi okokból érthetetlen szövegrészeket ennél a szempontnál sem lehet értékelni. Ez vonatkozik a megadott szövegből értelem nélkül lemásolt és rossz nyelvi környezetben használt szövegrészekre is. Az ilyen típusú hibákat figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is. El kell fogadni azonban az olyan szövegrészeket, amelyeket a vizsgázó a segédanyagból vett át, és jó nyelvi környezetben használ.

Amennyiben a vizsgázó olyan információt közöl, amely nem magyar anyanyelvű olvasó számára nem értelmezhető, a tartalom kidolgozása nem tekinthető teljesen megfelelőnek.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondattan, alaktan, helyesírás) és íráskép

E szemponton belül azt értékeljük, hogy:

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek,
- megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak,
- írásképe áttekinthető-e, olvasható-e a szöveg.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető.

Javítási jelrendszer

A hibákat a lap jobb oldalán található sávokban kell jelölni a következők szerint:

1. oszlop:

Tartalom és szöveg hossz

Bekarikázott számokkal jelöljük a teljesen kifejtett irányítási szempontokat. Mínuszjel követi a csak részben kifejtett szempontot. A szavak számát írjuk az 1. oszlop fölé!

2. oszlop:

Nyelvhelyesség (szókincs, mondattan, alaktan, helyesírás) és íráskép

L	= lexikai hiba
LÉ	= értelemzavaró lexikai hiba
Kif	= kifejezésmódbeli hiba
Ny	= nyelvtani hiba
NyÉ	= értelemzavaró nyelvtani hiba
H	= helyesírási hiba
O	= olvashatatlan szövegrész

A szövegben használt jelek:

<u>aláhúzás</u>	= nyelvtani vagy helyesírási hiba
hullámos vonal	= lexikai, kifejezésmódbeli hiba
hiányjel	= hiányzik egy szó
nyíl	= szórendi hiba
<u>aláhúzás</u> _i	= ismétlődő hiba

Az ismétlődő hibákat, valamint az olyan hibákat, amelyeknél az adott nyelvtani struktúra ismerete nem várható el a vizsgázótól, csak a szövegben kell jelölni, a javításávban nem.

Értékelési skála (1. feladat)*Tartalom és szöveghossz*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó megvalósította a kommunikációs célt; megfelelően dolgozta ki a feladat minden részletét; elérte és nem is haladta meg jelentősen a megadott szövegmennyiséget.	A vizsgázó nagyrészt megvalósította a kommunikációs célt, általában megfelelően dolgozta ki a feladatot, és legalább 40 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladat bizonyos részeit, és/vagy a létrehozott szöveg 40 szónál rövidebb.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladatot, és/vagy a létrehozott szöveg 20 szónál rövidebb. vagy: A vizsgázó más témáról írt.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondatn, alaktan, helyesírás) és íráskép

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a megértést nem zavaró nyelvi hibát tartalmaz.	A szövegben több nyelvi hiba fordul elő, de ezek a hibák alig nehezítik a megértést.	A szöveg a nyelvi hibák következtében nehezen érthető és követhető, illetve félreérthető.	A szöveg a nyelvi hibák miatt nem érthető. vagy: A szöveg jelentős része nehezen olvasható, illetve olvashatatlan.

2. feladat

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom és szöveghossz	5
Szövegalkotás	5
Formai jegyek és hangnem	3
Szókincs, kifejezésmód	5
Nyelvhelyesség és íráskép	5
Összesen	23

Amennyiben a dolgozat a *Tartalom és szöveghossz* szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése*Tartalom és szöveghossz*

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó:

- hány irányító szempontra tért ki, és megfelelően tárgyalta-e azokat,
- hogyan valósította meg a kommunikációs célt/célokat,
- megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre.

Egy adott irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó kitér a megadott szempontra, mondatai minden lényeges információt tartalmaznak, illetve minden lényeges információra rákérdeznek és ismétlésektől mentesek. Amennyiben egy irányító szemponthoz több alpont tartozik, a szempont kifejtése akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó az összes alpontot tárgyalja. Ha a vizsgázó egy irányító szempontra kitér, de mondatai nem tartalmaznak minden lényeges információt, illetve nem kérdeznek rá minden lényeges információra, az adott irányító szempont tárgyalása csak részben megfelelő. Az adott irányító szempont tárgyalása abban az esetben is csak részben megfelelő, ha a vizsgázó más anyanyelvű olvasó számára értelmezhetetlen információt ad meg (pl. az életkor helyett a vizsgázó azt adja meg, hogy tizenkettedikes).

Érdeklődő típusú levél esetén előfordul, hogy a vizsgázónak bizonyos információkra kell rákérdeznie. Ebben az esetben a megfelelő kérdés feltevése azt jelenti, hogy a vizsgázó megfelelően fejtette ki az adott szempontot.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az adott irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a *Szókincs*, *kifejezésmód* vagy a *Nyelvhelyesség* szempontoknál.

A segédanyagból átvett szövegrészek esetében úgy kell eljárni, mint az első feladatnál.

Új, azaz nem megadott szempontok értékelésére nincs lehetőség! A dolgozatot akkor is a megadott szempontok alapján kell értékelni, ha a vizsgázó a megadott témáról nem személyes vonatkozásban, hanem általánosan, de a kommunikációs cél(ok)nak megfelelően ír, vagy önmagáról ír, amikor általánosan kellene fogalmaznia.

Szövegalkotás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy:

- logikus-e az irányító szempontok elrendezése és ezáltal a szöveg gondolatmenete,
- megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés, tárgyalás és befejezés,
- hogyan használja a vizsgázó a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit (pl. egyszerű kötőszók, névmások).

A *Szövegalkotás* szempontnál a *Tartalom és szöveg* szemponttól függetlenül kell eljárni és csak a tárgyalt szempontok alapján lehet megítélni a dolgozat felépítését és gondolatmenetét.

A szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit akkor használja helyesen a vizsgázó, ha törekszik arra, hogy egyszerű kötőszók, névmások, határozószók stb. segítségével valódi szöveget hozzon létre. Amennyiben a vizsgázó minden mondatát azonos módon (pl. a „mi“ személyes névmással) kezdi, nem mondható el az általa létrehozott szövegről, hogy abban a mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a vizsgázó csak azonos szerkezetű egyszerű mondatokat ír, nem kaphatja meg a maximális pontszámot.

Formai jegyek és hangnem

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg:

- megfelel-e a szövegfajtaival szemben támasztott formai követelményeknek (pl. levél esetén helyesen tartalmazza-e a dátumot, a megszólítást, az elköszönést és aláírást),
- hangneme és stílusa megfelel-e a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak.

Szókincs, kifejezésmód

E szemponton belül azt értékeljük, hogy:

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető.

A nyelvi hibákat az értékelés során csak egyszer szabad figyelembe venni, azaz a hiba jellegétől függően vagy a *Szókincs*, *kifejezésmód* vagy a *Nyelvhelyesség* szempontnál.

Amennyiben például a vizsgázó helytelen előljarót használ, ezt a hibát csak a *Szókincs*, *kifejezésmód* szempontnál lehet értékelni. Ha azonban egyáltalán nem használ vonzatot, ezt a hibát csak a *Nyelvhelyesség* szempontnál lehet értékelni.

Azoknál az értelemzavaró hibáknál, amelyek következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelyeknél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó, az egyszeri értékelés elve nem érvényes. Az ilyen típusú hibákat tehát mindkét szempontonál értékelni kell.

E szempont értékelésénél a megszólítás és az elköszönés hibáit is figyelembe kell venni.

Nyelvhelyesség és íráskép

E szemponton belül azt értékeljük, hogy megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondattan, alaktan és helyesírás normáinak, illetve írásképe áttekinthető-e, jól olvasható-e. Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést.

Javítási jelrendszer

A hibákat a lap jobb oldalán található sávokban kell jelölni a következők szerint:

1. oszlop:

Tartalom és szöveghossz

Bekarikázott számokkal jelöljük a teljesen kifejtett irányítási szempontokat. Mínuszjel követi a csak részben kifejtett szempontot. A szavak számát írjuk az 1. oszlop fölé!

Szövegalkotás

T = helytelen tagolás

K = kohéziós hiba

Formai jegyek és hangnem

F = hiányzó formai jegy

bekarikázott F = meglévő formai jegy

Hn = nem megfelelő hangnem

2. oszlop:

Szókincs, kifejezésmód

L = lexikai hiba

LÉ = értelemzavaró lexikai hiba

Kif = kifejezésmódbeli hiba

3. oszlop

Nyelvhelyesség (mondattan, alaktan, helyesírás) és íráskép

Ny = nyelvtani hiba

NyÉ = értelemzavaró nyelvtani hiba

H = helyesírási hiba

O = olvashatatlan szövegrész

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = nyelvtani vagy helyesírási hiba

hullámos vonal = lexikai, kifejezésmódbeli hiba

hiányjel = hiányzik egy szó

nyíl = szórendi hiba

aláhúzás; = ismétlődő hiba

Az ismétlődő hibákat, valamint az olyan hibákat, amelyeknél az adott nyelvtani struktúra ismerete nem várható el a vizsgázótól, csak a szövegben kell jelölni, a javításávban nem.

Értékelési skála (2. feladat)

Tartalom és szövegössz

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A vizsgázó öt irányító szempontot dolgozott ki megfelelően. A vizsgázó a kommunikációs célokat megfelelően valósította meg. A megadott szövegösszesség keretei között maradt.	A vizsgázó négy vagy három irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. A vizsgázó a kommunikációs célokat többnyire megfelelően valósította meg. Legalább 50–80 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. vagy: A vizsgázó egy irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, és van még olyan irányító szempont, amelyet részben tárgyalt. vagy: A vizsgázó legalább három irányító szempontot tárgyalt részben. A kommunikációs célokat részben valósította meg. 30-50 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó egy irányító szempontot sem dolgozott ki megfelelően. vagy: A vizsgázó háromnál kevesebb irányító szempontot tárgyalt részben. Alapvető kommunikációs célját nem éri el. vagy: A vizsgázó más témáról írt. vagy: A dolgozat terjedelme 30 szónál rövidebb.

Szövegalkotás

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő. A vizsgázó megfelelő nyelvi eszközök használatával valódi szöveget hoz létre.	A szöveg felépítése többnyire logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra. A mondatok többnyire szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezéssel. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra: hiányzik a bevezetés és befejezés. A szövegszerűség csak nyomokban fedezhető fel. A mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, izolált mondatok halmazából áll, szöveggé nem értékelhető.

Formai jegyek és hangnem

3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg formai jegyei teljesen megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei nagyjából megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei még megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei nem felelnek meg a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.

Szókincs, kifejezőmód

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő, változatos szókincs jellemzi. Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. Többször nem megfelelő a kifejezőmód, ami néha nehezíti a mondanivaló megértését. A szókincs korlátai miatt többször lehet szóismétlés.	A szöveget egyszerű szókincs jellemzi. Sokszor nem megfelelő a kifejezőmód, ami helyenként jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a mondanivaló megértését. Sok a szóismétlés.	A szövegben felhasznált szókincs nagyon szegényes. A nem megfelelő kifejezőmód több helyen akadályozza a szöveg megértését.

Nyelvhelyesség és íráskép

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A vizsgázó általában helyesen használja az egyszerűbb nyelvtani struktúrákat. A szöveg kevés nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják.	A vizsgázó több hibával használja az egyszerű nyelvtani struktúrákat. A szöveg több nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják, és/vagy kevés a megértést nehezítő hiba.	A vizsgázó csak a legegyszerűbb nyelvtani struktúrákat használja. A szöveg sok olyan nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek a megértést nem befolyásolják, valamint több, a megértést jelentősen nehezítő nyelvi hiba fordul elő benne.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt nem érthető. vagy: A szöveg jelentős része nehezen olvasható, illetve olvashatatlan.